Linnustollemme haitalliset vieraslajit

Supikoira ja minkki

Jouni Uusipuro

Lähde: Suomen Riistakeskus

Suomen Luonnonhoito ry:n tiimiläinen

- Suomen Luonnonhoito ry poistaa haitallisia vieraslajeja, minkkiä ja supikoiraa, suojellakseen alkuperäistä eläimistöä, kuten vesi- ja metsäkanalintuja. Työtä tehdään vastuullisesti yhteistyössä vapaaehtoisten, viranomaisten ja maanomistajien kanssa luonnon tasapainon turvaamiseksi.

- Tiimiläiset saavat työstään korvausta kulukorvauperiaatteella. Työ perustuu vapaaehtoisuuteen ja tehdään varsinaisen palkkatyön ohessa pääsääntöisesti vapaa-ajalla.

- Suomen Luonnonhoito ry toimii myös osana Luonnon- ja riistanhoitosäätiön Saaristoluontohanketta, jossa torjumme vieraslajeja. Tässä keskitymme linnustoa eniten haittaaviin minkkiin ja supikoiraan.

- Luonnon- ja riistanhoitosäätiö on mukana Metsähallituksen Biodiversea-hankkeen vieraspetopyynnissä ulkosaaristossa suojelualueilla. Suomen Luonnonhoito ry vastaa edustan merialueesta.

LUONNON- JA RIISTANHOITOSÄÄTIÖ
NATUR- OCH VILTVÅRDSSTIFTELSEN

Suomen luonnonhoito ry

Vieraslajit.fi

- Vieraslaji tarkoittaa eliölajia, jonka ihminen on siirtänyt alueelle, jossa sitä ei luonnostaan esiintyisi. Siirto voi tapahtua tahallisesti tai vahingossa.

- Esityksen lähteenä käytetään vieraslajit.fi-sivustoa, sekä omia kokemuksia ja kuvia.
  Vieraslajit.fi-sivusto on suositeltava lähde kaikille vieraslajeista kiinnostuneille.

- Vieraslajit.fi on Luonnonvarakeskuksen (Luke) ylläpitämä. Teknisestä toteutuksesta vastaa Luonnontieteellinen keskusmuseo (Luomus).

- Tietoa vieraslajeista tuottavat edellä mainittujen lisäksi myös mm. maa- ja metsätalousministeriö, Suomen ympäristökeskus (SYKE), Ruokavirasto.

- Vieraslajit.fi-sivustolla julkaistaan myös muiden viranomaisten ja toimijoiden tiedotteita ja kannanottoja haitallisiin vieraslajeihin liittyen.

Eläinperäisen vieraslajin vaikutukset ekosystеemissä

- Vieraslaji voi muuttaa ekosysteemiä monin tavoin, etenkin jos sillä ei ole luonnollisia vihollisia uudella alueella.

  Se voi:

- saalistaa alkuperäisiä lajeja ja heikentää luonnon monimuotoisuutta
- kilpailla ravinnosta ja elintilasta, sekä muuttaa ravintoketjuja
- levittää tauteja

- Esimerkiksi minkki vähentää lintujen, sammakoiden ja kalojen määriä saaristossa. Kun jotkin lajit vähenevät ja jopa häviävät, vaikutukset voivat näkyä myös muissa eläimissä ja kasveissa. Näin koko totutun ekosysteemin tasapaino voi muuttua.

SUPIKOIRA

(Nyctereutes procyonoides)

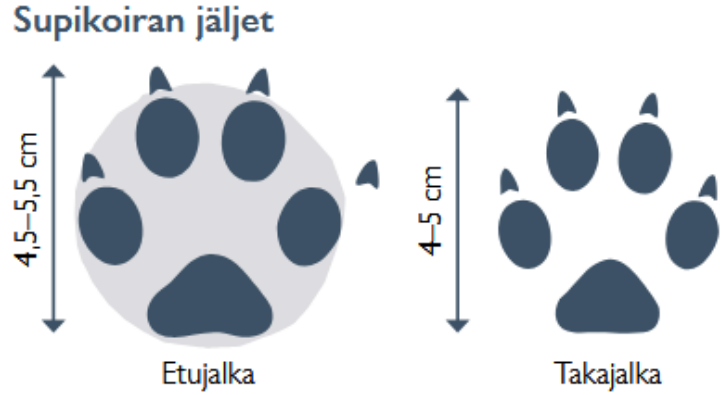
EU:ssa haitalliseksi säädetty vieraslaji (EU:n vieraslajiluettelo)

- Supikoira on säädetty haitalliseksi vieraslajiksi koko EU:n alueella.
- Haitallisia vieraslajeja ei saa päästää ympäristöön eikä tuoda EU:n alueelle, pitää hallussa, kasvattaa, kuljettaa, saattaa markkinoille, välittää taikka myydä tai muuten luovuttaa.

Lähde: Suomen Riistakeskus

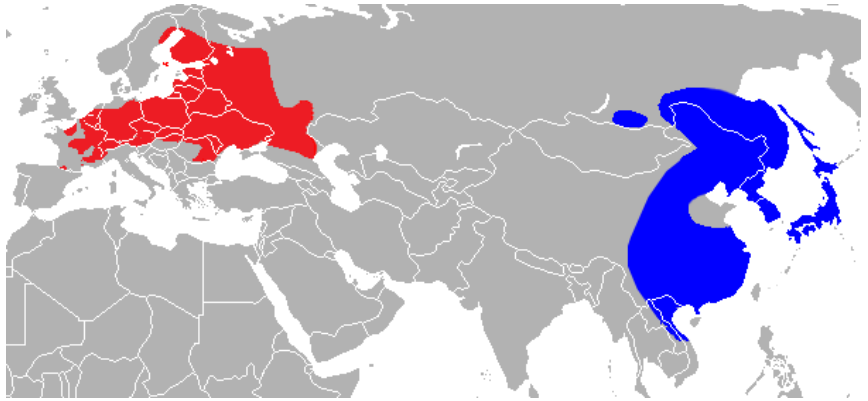
Yleiskuvaus

- Supikoira on koiraeläimiin (Canidae) lukeutuva petoeläin (Carnivora) ja erittäin sopeutuvainen vieraslaji.
- Supikoirat viihtyvät monenlaisissa elinympäristöissä ja liikkuvat enimmäkseen öisin.
- Ne lisääntyvät keväisin ja synnyttävät touko-kesäkuussa 6-12 poikasta. Supikoira on voimakkaimmin lisääntyvä koiraeläin.
- Supikoira levittää tauteja ja loisia, kuten rabieksen, kapin, trikinelloosin ja mahdollisesti myyräekinokokin riskiä. Suomessa sen runsastumisen on havaittu liittyvän esimerkiksi trikinelloosin yleistymiseen muissa eläimissä.
- Rabiesriskiä torjutaan Suomessa vuosittaisilla syöttirokotuksilla ja seuraamalla petoeläimistä kerättäviä näytteitä.

Alkuperä ja yleislevinneisyys

Lähde: Suomen Riistakeskus

- Supikoira on alun perin kotoisin Kaakkois-Aasiasta.
- Suomeen supikoira tuotiin alun perin tarhoihin turkiseläimeksi, mutta nykyinen luonnonkanta on saanut alkunsa Suomeen itärajan yli entisen Neuvostoliiton alueelta levittäytyneistä yksilöistä.
- Ensimmäiset yksittäiset vaeltelevat supikoirat tavattiin Suomessa 1930- ja 1940-luvuilla. Varsinainen levittäytyminen käynnistyi kuitenkin 1950-luvulta alkaen ja 1970-luvun puolivälissä supikoiran levinneisyys kattoi lähes koko eteläisen ja keskisen Suomen.
- Tällä hetkellä supikoira on yleinen koko maassa pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta. Supikoiran saalismäärä on kasvanut tasaisesti viimevuosikymmeninä, mikä viittaa kannan kasvuun. Vuotuinen metsästyssaalis on nykyisin jopa 200 000 yksilöä.
- Suomi, Ruotsi ja Norja tekevät aktiivista yhteistyötä estämällä supikoiran leviäminen Suomesta naapurimaihin.

Supikoiran ruokavalio

- Supikoira on kaikkiruokainen, jonka laajaan ruokavalioon lukeutuvat pikkunisäkkäät, sammakot, linnunmunat, monenlainen kasviravinto, raadot ja jätteet. Metsästää syödäkseen.

- Supikoira ei aina syö lintujen munia kuorineen, jolloin ulosteisiin ja vatsan sisältöön ei jää merkkejä munien käytöstä ravintona. Tämä voi selittää, miksi ravintotutkimuksissa linnun munia ei ole usein havaittu supikoiran ruokavaliossa.

- Laji voi erityisesti saarilla lisätä entisestään esimerkiksi moniin lintuihin kohdistuvaa saalistuspainetta. Se voi uida saaresta toiseen ravinnon haussa ja talvella kulkea hyödyntäen jääpeitettä.

- Supikoira voi paikoin olla merkittävä uhka maassa pesiville linnuille myös kosteikko- ja maatalousympäristöissä. Erityisesti suojelualueilla saattaa on tarvetta pitkäkestoiselle ja intensiiviselle supikoirakannan säätelylle.

MINKKI

(*Neogale vison*)

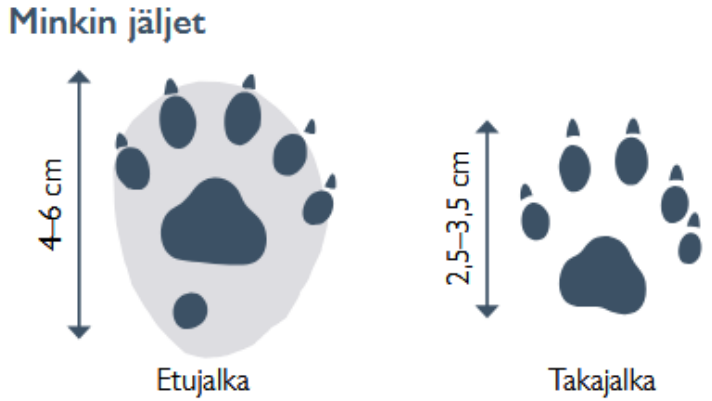
EU:ssa haitalliseksi säädetty vieraslaji (EU:n vieraslajiluettelo)

- Minkki on säädetty haitalliseksi vieraslajiksi koko EU:n alueella.
- Haitallisia vieraslajeja ei saa päästää ympäristöön eikä tuoda EU:n alueelle, pitää hallussa, kasvattaa, kuljettaa, saattaa markkinoille, välittää taikka myydä tai muuten luovuttaa.

Lähde: Suomen Riistakeskus

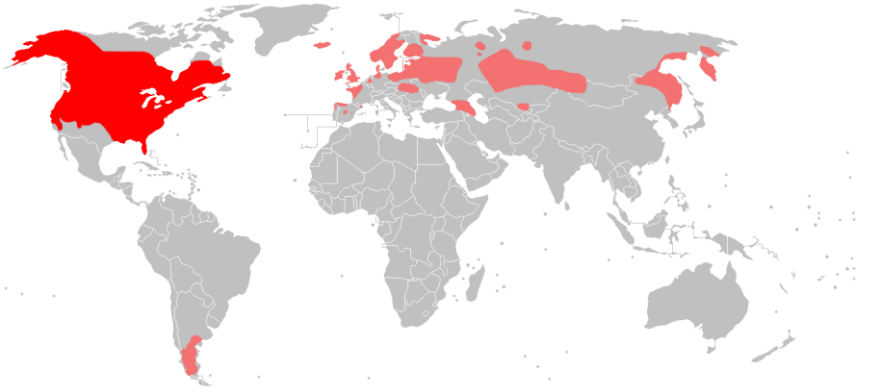
Yleiskuvaus

- Minkki kuuluu pieniin näätäeläimiin.
- Minkki on Suomessa haitallinen vieraslaji erityisesti saaristossa, missä se saalistaa lintujen munia, poikasia ja aikuisia lintuja sekä tuhoaa pesiä.
- Minkki liikkuu helposti saarelta toiselle uimalla ja uhkaa etenkin saaristo- ja kosteikkolintuja, kuten riskilää ja muita ruokkilintuja. Se voi heikentää eläinkantoja myös epäsuorasti, koska linnut välttelevät pesimistä alueilla, joilla minkkiä esiintyy.
- Lisäksi minkkeihin liittyy tautiriski, sillä koronaviruksen on todettu tarttuvan minkkeihin ja leviävän niistä myös ihmisiin.

Lähde: Suomen Riistakeskus

Alkuperä ja yleislevinneisyys

- Pohjois-Amerikasta kotoisin oleva minkki tuotiin Fennoskandiaan 1920-luvulla, kuten Suomeenkin, alun perin turkiseläimeksi. Laji levisi nopeasti tarhakarkulaisena myös luontoon ja ensimmäiset tällaiset havainnot tehtiin Suomessa 1932. Muutamassa vuosikymmenessä minkki levittäytyi jokseenkin koko Fennoskandiaan.

- Minkkikannan nopeaa levittäytymistä ja kasvua selittävät osaltaan venäläisten tekemät istutukset Karjalaan ja Kuolan niemimaalle vuosina 1934–65. 1940-luvulla minkkejä tavattiin lähinnä turkistarhojen lähellä lounais- ja länsirannikolla sekä saaristossa. Minkki runsastui länsirannikolla 1950-luvulla, etelärannikolla 1960-luvun alkupuolella ja muualla vasta 1960- ja 70-luvuilla. Lajin runsastumista pystyttiin seuraamaan mm. koko maassa tehtävien riistatiedustelujen avulla. Minkki on syrjäyttänyt muita lajeja, kuten vesikon.

- Nykyisin minkkiä tavataan pohjoisinta Lappia myöten. Sen saalismäärät ovat vuosittain noin 50 000 yksilöä.

Minkin ruokavalio

Lähde: Suomen Riistakeskus

- Minkki käyttää ravinnokseen hyvin monipuolisesti kaloja, sammakoita, piennisäkkäitä ja muita eläimiä, mikä tekee siitä tehokkaan saalistajan.

- Minkki voi tuhota kokonaisen lintupopulaation erityisesti saarissa ja pienillä pesimäalueilla, koska se on erittäin tehokas ja monipuolinen saalistaja. Se syö munia, poikasia ja myös aikuisia lintuja.

- Jos pesimäalueella käy toistuvasti minkki, linnut eivät välttämättä saa yhtään poikasta lentokykyiseksi useana vuonna peräkkäin.

- Ongelmaa pahentaa se, että:
  - monet saaristolinnut pesivät maassa tai kallionraoissa, joihin minkki pääsee helposti
  - linnut eivät ole kehittyneet puolustautumaan tällaista petoa vastaan
  - minkki osaa uida saarelta toiselle ja löytää uusia pesimäpaikkoja
  - se tappaa joskus enemmän eläimiä kuin tarvitsee ravinnoksi

- Pienissä tai eristyneissä lintukannoissa muutamakin huono pesimävuosi voi romahduttaa populaation kokonaan. Joiltakin saarilta minkki on hävittänyt pesivät merilinnut lähes täysin.

Poistaminen

- Supikoiran ja minkin pyydystämiseen ja poistamiseen sovelletaan pääasiassa samoja säännöksiä, jotka metsästyslain ja -asetuksen mukaan koskevat rauhoittamattomia eläimiä.

- Pyydystämiseen ei vaadita metsästyskorttia, mutta maanomistajan lupa tarvitaan. Eläimen saa silti pyydystää vain, jos tuntee lain vaatimukset ja osaa toimia niiden mukaisesti. Pyydystettävä eläinlaji täytyy tunnistaa varmuudella, ja pyytäjän tulee tuntea sallitut pyyntivälineet ja -menetelmät.

- Eläin on aina lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti, ja lopetuksen saa tehdä vain henkilö, jolla on siihen riittävät tiedot ja taidot.

Supikoiran poistaminen

- Supikoiran voi esimerkiksi loukuttaa ja lopettaa loukuttamisen jälkeen.

- Supikoiran voi pyydystää koiraa käyttäen joko maan päältä, rakennuksen alta tai luolastosta.
  - Koira-avusteisesti elo- marraskuussa ns. pintapyyntinä. Hyödynnetään nykyaikaista lämpökameratekniikkaa.
  - Talvella ja keväällä luolametsästys luolarotuisilla koirilla.

- Lisäksi supikoiran voi ampua kyttäämällä haaskalta.

Lähde: Jalmarin

Minkin poistaminen koira-avusteisesti

- Koira etsii minkin, joka yleensä löytyy maaluolasta, kiven/kivikon tai rakennuksen alta.
- Tämän jälkeen koiran merkkaamaan alueeseen puhalletaan ilmaa lehtipuhaltimella.
- Ilmavirta pakottaa minkin liikkeelle, jonka jälkeen se ammutaan.
- Jos minkki ei lähde liikkeelle ja se havaitaan selkeästi muuten, se voidaan lopettaa paikoilleen.

Minkin loukuttaminen

Lähde: Jalmarin

- Käytä vain laillista ja tarkoitukseen hyväksyttyä loukkua, esim. Jalmarin laatikkorauta. Hyvä loukku on sellainen, mistä näkyy läpi.
- Sijoita loukku vesistöjen, rantareittien tai kulku-urien läheisyyteen maanomistajan luvalla. Viimeaikainen hyväksi todettu loukun sijoittelupaikka varsinkin sisävesillä on ollut lauttaloukut.
- Suojaa loukku niin, etteivät lapset, lemmikit tai muut eläimet pääse siihen.
- Tarkista loukku riittävän usein lain vaatimusten mukaisesti.
  - Elävänä pyytävä loukku, kuten keinulautaloukku on tarkistettava vähintään kerran vuorokaudessa.
  - Heti tappavalla loukulla ei ole vaatimuksia.
- Minkkiä houkutellaan yleensä voimakkaasti tuoksuvalla eläinperäisellä syötillä, koska se on peto ja opportunistinen saalistaja. Ongelmana on syötin pilaantuminen. Tavallisia syöttejä ovat esimerkiksi:
  - kala tai kalanperkeet
  - linnun raadot tai siipikarjan osat
  - Uusi hyväksi todettu syötti on kuivattu raakakalanappula (hyvä säilyvyys)
  - Hyväksi todettu ”syötitys” on hajustaa loukut minkin hajulla
    - Loukun voi hajustaa saaliiksi saadulla minkillä
    - Minkistä talteen otetulla hajurauhas-hajusteella
    - Saatavana myös synteettisiä hajusteita

Jalmarin laatikkorauta

Kannen avaaminen

Käännä laatikon päässä oleva silmukkaruuvi kannen hahlon suuntaiseksi, nosta levyn etureuna silmukkaruuvin yli ja vedä kansi pois.

Syötin asettaminen

Laita syöttimateriaali pyydyksen perälle rautojen taakse. Huom. älä aseta syöttejä astinlaudalle! Sulje kansi työntämällä kansilevy ensin ruuvin alle ja silmukkaruuvin läpi ja käännä silmukka poikittain

Virittäminen

Tarkista ennen viritystä, että iskurautaa nostava vipu virityskammen päässä on kunnolla iskuraudan alla. Vetämällä virityskampea ulospäin laatikosta saat varmistettua klipsin kunnolla iskuraudan alle.

Väännä virityskampea rauhallisesti ylöspäin hieman pystyasennosta yli, kunnes kuulet kilahta - van äänen. Rauta on nyt vireessä! Voit jättää virityskammen yläasentoon jolloin voit seurata viretilaa kammen asennon perusteella. Viritys- kampi tulee laskea ala-asentoon mikäli loukku naamioidaan ulkopuolelta. Naamiomateriaali saattaa heikentää iskutehoa, mikäli virityskampi osuu lauetessaan johonkin.

Laukaisuvastuksen säätäminen

Voit säätää laukaisuun tarvittavaa voimaa poljinvarren jousen alla olevasta sormipyörästä. Myötäpäivään käännettäessä raudan laukeaminen herkistyy ja vastapäivään jäykistyy.

Pyydyksen laukaiseminen

Työnnä ohut puu tai esimerkiksi pehmeä keppi suojakotelon etuosan reiästä ja paina astinlautaa. HUOM! ÄLÄ KOSKAAN TYÖNNÄ KÄTTÄSI VIRITETYN PYYDYKSEN SISÄÄN!!! VÄLTÄ YLIMÄÄRÄISIÄ TYHJÄLAUKAISUJA.

Pyydyksen hajustaminen

Pyyntitehon parantamiseksi pyydys on hyvä hajustaa hieromalla syöttiainesta tai keinohajusteita ympäri suojakoteloa sekä kulkuaukkoihin. Näin saadaan poistettua sekä valmistuksen että varastoinnin aikana tarttuneet hajut.

VAROITUKSET!

KÄSITTELE LAATIKKORAUTAA AINA SUURTA VAROIVAISUUTTA NOUDATTAEN, SILLÄ SE VOI AIHEUTTAA PYSYVIÄ VAMMOJA VÄÄRIN KÄYTETTYNÄ.

ÄLÄ KOSKAAN TYÖNNÄ KÄTTÄSI LADATUN PYYDYKSEN SISÄÄN.

LAATIKKORAUDASSA VOI OLLA TERÄVIÄ OSIA.

VÄLTÄ VIRITETYN LAITTEEN LIIKUTTELEMISTA. KAMPI AIHEUTTAA VOIMAKKAAN ISKUN LAUETESSAAN

ÄLÄ VIRITÄ RAUTAA, JOS KANSI ON AUKI TAI SUOJAKOTELO ON VIOITTUNUT.

PIDÄ LAATIKKORAUTA POIS LASTEN ULOTTUVILTA.

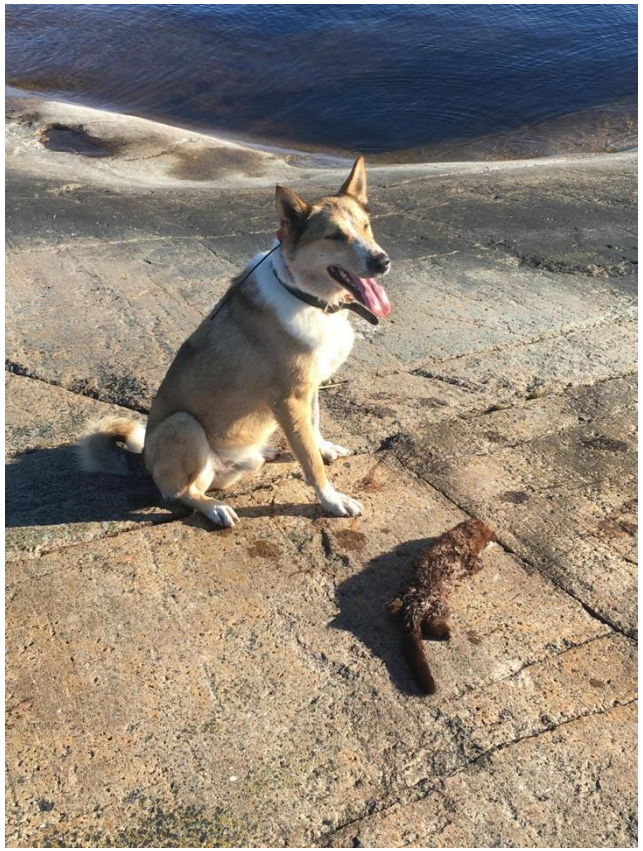
MUISTA VARMISTUA METSÄSTYSOIKEUKSISTASI ENNEN PYYDYKSEN VIRITTÄMISTÄ.

Mitä jokainen voi tehdä?

1. Kaikki vieraslajihavainnot voi ilmoittaa Luonnonvarakeskuksen vieraslajilomakkeella: https://lomakkeet.luke.fi/vieraslaji

2. Ota yhteyttä tuttuun metsästäjään tai paikalliseen Riistanhoitoyhdistykseen.

3. Suomen Luonnonhoito Ry
    1. FB – Suomen Luonnonhoito
    2. Email. suomenluonnonhoito@gmail.com
    3. P. 0440-330 658 / Jouni Uusipuro

SUOJELE SAARISTON LINTUJA

VIERASLAJIT

Minkki ja supikoira ovat vieraslajeja Suomessa.

Ne tuhoavat lintujen pesiä, munia ja poikasia.

➡ **Yksi minkki** voi hävittää kokonaisen pesinnän yhdessä yössä.

ALUEELLA TEHDÄÄN VIERASLAJIEN POISTOA

Tavoitteena on turvata saaristolintujen pesintä ja luonnon tasapaino.

POISTOMENETELMÄT

Poisto toteutetaan **hallitusti:**

- Koulutettujen koirien avulla
- Loukkupyynnillä

ILMOITA HAVAINNOT JA AVUNPYYNNÖT

suomenluonnonhoito@gmail.com

p. 0440 330658

SUOMEN LUONNONHOITO RY

Yhdessä voimme suojella saaristoa ja sen luontoa tuleville sukupolville.

Saalis/pyyntikuvia 2026 vuodelta

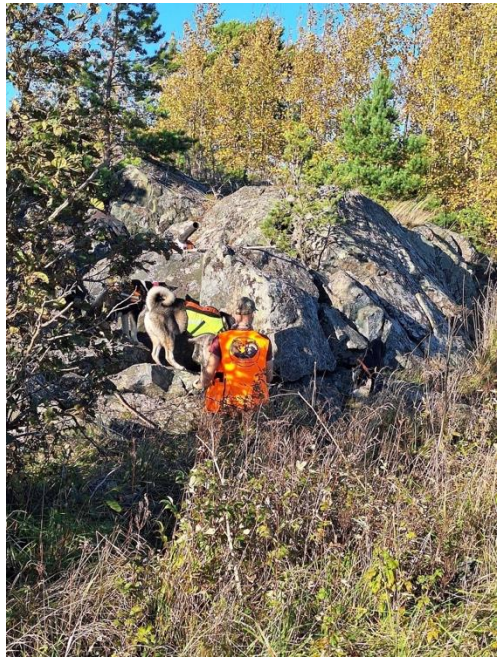

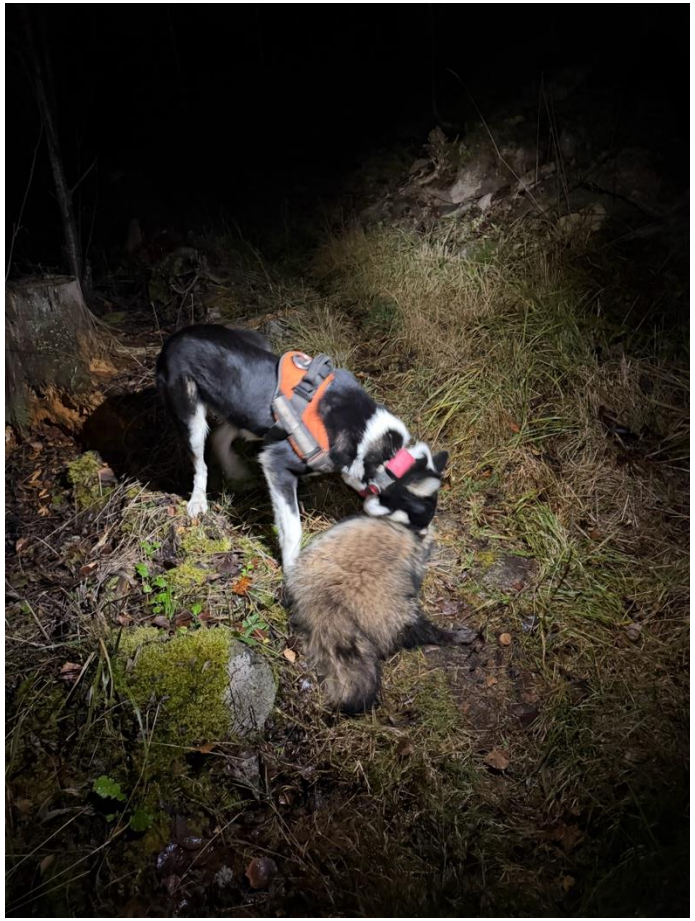

Vieraslajien poistotyöt
koirien avulla käynnissä
Suomen luonnonhoito ry
p.0440 330 658

KIITOS!

Lähde: Suomen Riistakeskus

suomenluonnonhoito@gmail.com
Facebook : Suomen Luonnonhoito ry